

EL TEMPS

DIRECCIÓ, ADMINISTRACIÓ, PUBLICITAT I VENDES: Avda. del Baró de Càrcer, 40, 13. 46001 València. Telèfon: (96) 352 48 69. Fax: (96) 352 09 83.

REDACCIÓ DE BARCELONA: Carrer de Casanova, 46, 4-2. 08011 Barcelona. Telèfon: (93) 323 00 71. Fax: (93) 323 35 41.

REDACCIÓ DE MALLORCA: Plaça de Caterina de Thomàs, 4, 4rt, B. 07001 Palma de Mallorca. Telèfon: (971) 72 07 63.

EDITA: Edicions del País Valencià, SA.
PRESIDENT: Rafael Mansanet.
EDITOR: Eliseu Climent.

DIRECTOR: Oriol Castanyes.
CAP DE REDACCIÓ: Miquel Alberola.

REDACCIÓ DE VALÈNCIA: Ismael L. Belda, Xulio Ricardo Trigo, Jordi Sebastià.

REDACCIÓ DE BARCELONA: Eduard Company, Sílvia Monfort, Pere Martí, Eduard Voltas, Xavier Duran, Albert Punsola, Josep M. Pasqual.

REDACCIÓ DE MALLORCA: Miquel Paye-ras.

CORRESPONSALS: M.C. Grau (Andorra), Cinta Bellmunt (Tarragona), Patricia Alberola (Alacant), Xevi Planas (Girona), Univers Bertrana (Perpinyà).

FOTÒGRAFS: Joan Celià, Rafa Gil, Jordi Morera.

IL·LUSTRADORS: Salva Llosà, Sento.

RÚBRIQUES: Àngels Barceló, Ramon Bar-nils, Pere Calders, Fabià Estapé, Joan F. Mira, Joan de Sagarra, Josep Sandoval.

COL·LABORADORS: Andreu Alfaro, Adolf Beltran, Francesc Bueno, Joan A. Benach, Francesc Caballero, Carles Capdevila, Antoni Castel, Jaume Comellas, Martí Domínguez, Llibert Ferri, Carles Gàmez, Manuel Garcia, Daniel Giralte Miracle, José Luis Guamer, Juan M. Játiva, Enric A. Llobregat, Josep M. Lloró, Assumpció Maresma, Josep V. Marqués, Albert Mas Griera, Ramon Miravíllas, Josep Morell, Vera Orlova, Sergi Pàmies, Vicent Partal, Toni Picazo, Miquel Porta Perales, Antoni Reig, André Ricard, Màrius Serra, Josep Lluís Sirera, Lluc Soler, Andreu Sotorra, Ferran Torrent, Manuel Vazquez Montalbán, Vicente Villatoro.

ARKIU: Jesús Prats (Fotografia).

PUBLICITAT I PROMOCIÓ: Jordi Enguix (Cap de publicitat), Joana Vallés (Barcelona).

SUBSCRIPCIONS: Begonya Pardo.

PRODUCCIÓ: Francesc Sellés, (Correcció lingüística), Lina Casanovas (Maquetació), Faust Ripoll (Edició).

DISSENY: Enric Satué.

FOTOMECÀNICA: Gràfiques Papallona, Anón, Selectrom.

IMPRESSIÓ: Gràfiques Morvedre.

DIPÒSIT LEGAL: V.853-1984

Sol·licitat control d'OJD

Cap part d'aquesta publicació pot ser reproduïda per cap mitjà, ja sigui mecànic, fotogràfic, electroòptic, magnètic, de fotocòpia, o qualsevol altre, sense previ permís de l'editor.

Anys per a la història

Una de les poques coses en què sembla que hi ha consens universal és que, d'ençà del final de la II guerra mundial, durant més de quatre dècades, el món no havia viscut uns anys tan intensos com els dos que acabem de passar. El 1990 ha estat la continuació i, en bona part, la culminació, d'esdeveniments iniciats o esclatats el 1989, i es tracta d'esdeveniments d'aquells que alteren el curs de la història. Dels que marquen el final d'una època i el principi d'una altra. Igual com, pel novembre de 1989, queia el mur de Berlín, ha caigut definitivament la visió d'un món polaritzat per referència a dos blocs hegemònics, amb la implosió espectacular del bloc soviètic. I en aquest moment d'entrar en el 1991, encara no sap ningú els efectes profunds, a curt i a llarg termini, d'aquesta crisi sense precedents de mig món, i de tot un sistema.

La cronologia s'ha accelerat inesperadament. Durant el mes de desembre de 1989, la RDA va aprovar el pluripartidisme, Bulgària va abolir el paper dirigent del PC, va caure el règim de Ceausescu a Romania, Polònia va suprimir la preeminència legal del comunisme, i Havel va ser elegit president de Txecoslovàquia. Tot en un mes, ara fa un any. Entre el març i el juny de 1990, hi havia eleccions lliures a la RDA, Hon-gria, Romania, Polònia (municipals), Txecoslovàquia i Bulgària. Seguides de coses tan impensables un any abans com els governs post-comunistes, o anti-comunistes, l'elecció de Walesa a la presidència de Polònia o, sobretot, la fulminant reunificació alemanya. Mentrestant, eixia a la superfície tota la immensitat dels intractables problemes de l'URSS: les repúbliques, una rere l'altra, han proclamat la sobirania, l'administració es col·lapsa, i l'economia planificada s'esfondra abans de poder-se transformar. L'Europa de l'Est, en un any, ha passat de ser una amenaça com a bloc de força, a ser una amenaça diferent, com a espai de crisis imprevisibles. Crisis, per afrontar les quals ningú, dins o fora, no estava preparat. El 1991 serà

l'any en què aquestes crisis mostraran plenament la seua profunditat: la Unió Soviètica, i cada república, s'hi juguen ni més ni menys que la forma de la seua supervivència.

Amb el món reduït a un sol centre de poder efectiu, els EUA (amb els altres dos, l'Europa-CEE i el Japó, encara subordinats), els conflictes adquireixen una altra dimensió i unes altres possibilitats: han de reduir-se en el camp d'influència directa dels EUA (Amèrica Llatina, p.e.), però es poden exacerbar allà on aquesta influència estava compensada per una presència soviètica antagonista, ara desapareguda com a tal: l'Orient Mitjà en primer terme. El conflicte del golf Pèrsic pot ser vist només com l'acció d'un dictador boig, com un intent d'afirmació àrab o islàmic, o com un simple enfrontament pel petroli. Però la manera com s'ha desenvolupat, i la manera com es resoldrà, són ja pròpies del nou món dels 90. El 1990 ja ha estat l'últim any d'una època i el primer de la següent.

Sembla, però, com si, en acostar-nos a l'escala domèstica, aquests processos a escala mundial ni tingueren cap interès ni aplicació més que el simplement informatiu. Com si el Regne d'Espanya ja haguera fet prou, enviant-hi tres vaixells, per a incorporar-se a la història universal, i mentrestant l'única cosa que compta és l'horitzó 92, i les tristes baralles internes de diners bruts i personatges tèrbols. Més prop encara: quan Eslovènia acaba de votar la independència en referèndum, els polítics catalans no es proposen seriosament ni tan sols una reforma de l'Estatut, i els valencians el reformen... per reduir encara més la pròpia autonomia política. Deuen ser diferents maneres de veure la història: com a plena de possibilitats sense realitzar encara, o com a estat immutable de les coses. Voldríem augurar des d'ací, per al 1991, un any amb una mica més de fantasia, amb més ambició per a projectes grans, amb menys curtedat de vista, amb més lectura del *Tirant*, amb molta més obertura i disponibilitat mental davant d'un món que canvia tan acceleradament. Desitjar que l'any siga realment nou seria, ací, desitjar massa.

